

С. Я. Єлецьких,
доктор економічних наук,

К. Г. Петрищева,
Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В УПРАВЛІННІ ГРОШОВИМИ КОШТАМИ

Постановка проблеми. Сьогодні зовнішні умови фінансово-економічної діяльності підприємств характеризуються невизначеністю та непрогнозованістю результатів їх функціонування, особливо це стосується взаємодії підприємств із установами фінансової інфраструктури. Формування умов для безпечної співпраці підприємств із банківськими установами залежить від ефективної законодавчої бази, стабільності курсів валют, цінової стабільності та надійності всієї банківської системи та кожного окремого банку зокрема, оскільки майже всі грошові кошти юридичних осіб зберігаються на рахунках фінансових установ. В Україні останнім часом спостерігається масове банкрутство, визнання неплатоспроможності та закриття банків. На фоні погіршення інших фінансових та соціально-економічних чинників це викликає необхідність удосконалення заходів забезпечення фінансової безпеки підприємств.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженням питань забезпечення фінансової безпеки підприємств в умовах нестабільності займалася значна кількість провідних вчених-економістів, серед яких доцільно виділити Л.А. Могиліна [1], В.І. Фучеджи [2], М.Я. Лотоцького [3], Ю.М. Петренко [4], О.В. Малик [5] та ін. Аналіз досліджень у галузі фінансової безпеки свідчить про те, що серед науковців немає єдиної думки щодо показників, які її характеризують та методів її забезпечення. Нижче досліджено погляди різних авторів щодо підходів до управління фінансовою безпекою підприємства.

Л.А. Могиліна пропонує розробляти стратегію забезпечення фінансової безпеки в залежності від рівня економічної нестабільності на основі таких показників, як: темп приросту фізичного обсягу ВВП України, темп інфляції, рівень безробіття, темп приросту середньорічного офіційного курсу української гривні до долара США, – та вважає за доцільне визначати за певним критерієм або рядом критеріїв оптимальну стратегію розвитку підприємства шляхом складання платіжної матриці гри [1]. Показники, на які спирається автор для визначення рівня економічної нестабільності в державі є скоріше наслідком погіршення фінансового, економічного стану підприємств та кризи фінансово-кредитної системи.

Автором В.І. Фучеджи «обґрунтовано, що основним каналом реалізації системи управління фі-

нансової безпеки є підсистема антикризового фінансового управління суб'єктами підприємництва» [2, с. 6]. Вказана система управління фінансовою безпекою є найбільш вдалою та може бути взята за основу, але все ж потребує подальшого вивчення чинників, що призводять до кризи діяльності підприємства.

М.Я. Лотоцький розглядає взаємозв'язок капіталізації та фінансової безпеки підприємства. На нашу думку, процеси капіталізації є важливими, але вони є вже результатом ефективного управління грошовими ресурсами, до того ж автор у своєму дослідженні зазначає, що «... джерелом капіталізації підприємства є його ресурси та здатність їх використання таким чином, щоб створювати нову вартість. Забезпечення фінансової безпеки в процесі фундаментальної капіталізації доцільно здійснювати на етапі перетворення фінансових ресурсів на капітал.

На стадії формування капіталу ключовими аспектами фінансової безпеки є: оптимізація структури та вартості капіталу, раціоналізація розподілу фінансових ресурсів у капітальні та оборотні активи» [3, с. 6].

Автором Ю.М. Петренко «обґрунтовано, що всі ризики і загрози, які впливають на ФБП (фінансову безпеку підприємств), залежать від фінансових інтересів стейкхолдерів. Реалізація і втілення зазначених інтересів забезпечується за допомогою вхідних та вихідних потоків ресурсів (у тому числі фінансових), які генеруються на основі КСВ (корпоративної соціальної відповідальності) у процесі діяльності підприємств» [4, с. 7]. У межах даного дослідження забезпечення фінансових інтересів стейкхолдерів вважатимемо вторинним, воно є залежним від правильної координації грошових потоків.

«Головною метою стратегії управління фінансовою безпекою є максимізація його ринкової вартості та підвищення ефективності фінансової діяльності за умов зниження рівнів ризиків. Вона досягається шляхом конкретизації цілей з урахуванням завдань та особливостей майбутнього фінансового розвитку підприємства» [5, с. 154-155]. Погоджуємося з О.В. Малик стосовно основних положень механізму досягнення фінансової безпеки, але, на нашу думку, автором не враховано всі аспекти зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на рівень фінансової безпеки.

Отже, серед науковців відсутній єдиний підхід щодо характеристик та методів забезпечення фінан-

сової безпеки. На основі аналізу поглядів різних авторів можна зробити висновок, що первинним фактором для досягнення стабільного функціонування, платоспроможності, фінансової стійкості, ліквідності, прибутковості діяльності підприємства за умови припустимого рівня ризику є ефективне управління наявними фінансовими ресурсами.

Метою дослідження є визначення характеристик фінансової безпеки підприємства в розрізі управління грошовими потоками із врахуванням джерел надходження та напрямів використання грошових коштів підприємства; встановлення взаємозв'язку між фінансовою безпекою та управлінням вільними грошовими коштами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи питання фінансової безпеки, практично всі провідні вчені у своїх дослідженнях наголошують на необхідності забезпечення рівноваги грошових потоків. Головним завданням фінансової безпеки є захист від зовнішніх та внутрішніх загроз діяльності підприємства у сфері фінансових інтересів,

яка передбачає ефективне та безпечне використання та розподіл фінансових ресурсів. Однією із складових фінансових ресурсів є грошові кошти (Фінансова безпека → захист від зовнішніх та внутрішніх загроз у сфері фінансових інтересів → ефективне та безпечне використання фінансових ресурсів → управління вільними грошовими коштами).

Визначення грошових коштів є досить вузьким та визначається на основі Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку №7 «Звіт про рух грошових коштів»: «Грошові кошти складаються з готівки в касі та депозитів до запитання» [6]. На нашу думку, вказане визначення потребує уточнення, пов'язане із необхідністю врахування коштів на поточних рахунках підприємства. У зв'язку із цим у межах даного дослідження до грошових коштів підприємств слід відносити кошти на поточних та депозитних рахунках та готівку в касі у межах припустимого ліміту. Кожне підприємство у процесі ведення своєї діяльності має наступні джерела надходження грошових коштів та напрями використання (табл. 1).

Таблиця 1

Джерела надходження та напрями використання грошових коштів підприємств
(авторська розробка на основі даних джерел [1-6])

Джерела надходжень грошових коштів	Напрями використання грошових коштів
Операційна діяльність	
Надходження грошових коштів від продажу товарів та надання послуг	Виплати грошових коштів постачальникам товарів та послуг
Надходження грошових коштів від роялті, авторських гонорарів, комісійних, а також інший дохід	Виплати грошових коштів працівникам та виплати за їх дорученням
Надходження грошових коштів страхової компанії за премії та позови, ануїтети та інші виплати за полісами	Виплати грошових коштів страхової компанії за премії та позови, ануїтети та інші виплати за полісами
Надходження і виплати грошових коштів за контрактами, укладеними для дилерських або торговельних цілей	Виплати грошових коштів або компенсація податків на прибуток, якщо вони конкретно не ототожнюються з фінансовою або інвестиційною діяльністю
Інвестиційна діяльність	
Надходження грошових коштів від продажу основних засобів, нематеріальних активів, а також інших довгострокових активів	Виплати грошових коштів для придбання основних засобів, нематеріальних активів та інших довгострокових активів. Ці виплати охоплюють також такі, що пов'язані з капіталізованими витратами на розробки та будівництво власними силами
Надходження грошових коштів від продажу власного капіталу або боргових інструментів інших суб'єктів господарювання, а також часток у спільних підприємствах (інші, ніж надходження за інструменти, що визнаються як еквіваленти грошових коштів або утримуються для дилерських чи торговельних цілей)	Виплати грошових коштів для придбання власного капіталу або боргових інструментів інших суб'єктів господарювання, а також часток у спільних підприємствах (інші, ніж виплати за інструменти, що визнаються як еквіваленти грошових коштів або утримуються для дилерських чи торговельних цілей)
Надходження грошових коштів від повернення авансів та позик (інших, ніж аванси та позики фінансової установи), наданих іншим сторонам	Аванси грошовими коштами та позики, надані іншим сторонам (інші, ніж аванси і позики, здійснені фінансовою установою)
Надходження грошових коштів від ф'ючерсних і форвардних контрактів, опціонів та контрактів «своп», окрім випадків, коли такі контракти укладаються для дилерських чи торговельних цілей або надходження класифікуються як фінансова діяльність	Виплати грошових коштів за ф'ючерсними і форвардними контрактами, опціонами та контрактами «своп», окрім випадків, коли такі контракти укладаються для дилерських чи торговельних цілей або виплати класифікуються як фінансова діяльність
Фінансова діяльність	
Надходження грошових коштів від випуску акцій або інших інструментів власного капіталу	Виплати грошових коштів власникам для придбання або викупу раніше випущених акцій суб'єкта господарювання
Надходження грошових коштів від випуску незабезпечених боргових зобов'язань, позик, векселів, облігацій, іпотек, а також інших коротко- або довгострокових позик	Виплати грошових коштів для погашення позик
	Виплати грошових коштів орендарем для зменшення існуючої заборгованості, пов'язаної з фінансовою орендою

Відповідно до МСФО №7 «Звіт про рух грошових коштів» «Сплачені відсотки й отримані відсотки та дивіденди класифікують для фінансової установи, як правило, як грошові потоки від операційної діяльності. Проте, немає одностайної думки щодо класифікації таких грошових потоків для інших суб'єктів господарювання. Сплачені відсотки й отримані відсотки та дивіденди можна класифікувати як грошові потоки від операційної діяльності, оскільки вони входять до визначення прибутку або збитку. Допустимою також є класифікація сплачених відсотків та отриманих відсотків і дивідендів, відповідно, як грошових потоків від фінансової та інвестиційної діяльності, тому що вони є витратами на одержання фінансових ресурсів або доходами від інвестиції» [6, с. 9].

Вказаний розподіл грошових потоків необхідний для планування та збалансування грошових потоків та має бути вдосконалений залежно від виду господарської діяльності підприємства, також найбільш вдалим вважатимемо розподіл напрямів використання грошових коштів за центрами відповідальності (наприклад, відділ збуту, відділ постачання, відділ енергетики, виробничий відділ, що відповідає за сплату за основну сировину для виробництва та інші) та надходжень за таким поділом: надходження від основної діяльності (продажу готової продукції) в розрізі валют та покупців, а також надходження від реалізації неліквідів, послуг та надходження від вкладення коштів на депозит у вигляді відсотків.

Задля вдосконалення використання грошових коштів та виявлення недоліків фінансової безпеки на основі управління вільними грошовими коштами слід провести оцінку її рівня. Більшість авторів для визначення фінансової безпеки підприємства використовують показники фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності, ризику та рентабельності. Існують декілька поглядів щодо визначення вказаних понять. Проведене дослідження спрямоване на вибір характеристик фінансової безпеки за групами показників фінансового стану із врахуванням обсягів надходження та використання грошових коштів.

Фінансова стійкість – це такий стан активів або такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для забезпечення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним [7]; спроможність підприємства забезпечити діяльність за рахунок власних коштів, не допускаючи невиконаної кредиторської заборгованості, та своєчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями [8]; підхід є одностороннім та більш виражає платоспроможність підприємства; здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, стан організації у процесі розподілу та використання ресурсів, що забезпечує розвиток при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності за умови припустимого рівня ризику [9]; оптимальна структура активів, оптимальне співвідношення активів власних та

позикових коштів, оптимальне співвідношення активів та джерел їх формування [10]. Розглянуті підходи щодо визначення поняття фінансова стійкість найбільш повно відображають її сутність та можуть бути використані в процесі забезпечення фінансової безпеки на основі управління грошовими коштами.

Платоспроможність – спроможність своєчасно та повністю сплачувати платежі, виконувати зобов'язання [11]; здатність держави, юридичних та фізичних осіб своєчасно та повністю сплачувати платежі, виконувати зобов'язання та наявність у них грошових коштів, необхідних для виконання зобов'язань [12]; «... є здатністю підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання завдяки використанню грошових коштів, їх еквівалентів, короткострокових фінансових інвестицій та інших високоліквідних активів у повному обсязі та у встановлений термін...» [13, с. 40-41]. Вказані підходи повністю розкривають сутність платоспроможності, але слід відзначити, що найчастіше вчені ототожнюють ліквідність та платоспроможність, але останнє поняття більше виражає здатність своєчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями, а ліквідність – здатність швидко перетворити статті активу в грошові кошти для сплати зобов'язань.

Ліквідність – можливість підприємства швидко перетворити статті активу в гроші для сплати зобов'язань [11]; здатність фірми погашати свої боргові зобов'язання, що залежить, з одного боку, від величини заборгованості фірми, а, з іншого – від обсягу ліквідних коштів [14]; визначається відношенням вартості ліквідного майна, тобто активів, які можуть бути використані для оплати заборгованостей, до короткострокової заборгованості. По суті, ліквідність суб'єкта господарювання – це ліквідність його балансу [9, с. 299]; рухливість, мобільність активів підприємства, організації, що забезпечує фактичну можливість (здатність) без перешкод сплачувати в строк усі їх зобов'язання та висунуті до них законні грошові вимоги [15, с. 227]. Погоджуємося з авторами першого підходу, оскільки останні визначення більше свідчать про платоспроможність підприємства (фірми).

Ризик – можливість виникнення несприятливих ситуацій [16]; можливість відхилення від передбачуваної мети; імовірність досягнення бажаного результату; відсутність впевненості в досягненні поставленої мети [17]. «... «Ризик» це ситуація невизначеності кінцевого результату вибору серед існуючих альтернатив, внаслідок прийнятого рішення, проведення певних дій чи збігу обставин, яка може призвести до позитивного, негативного та нейтрального результату, імовірність настання якого може бути оцінена» [5, с. 41]. «Ризик визначається як вартісний вираз імовірнісної події, що веде до втрат» [19, с. 5]. Із розглянутих визначень найбільш повно поняття «ризик» розкрито автором О.В. Малик [5].

Рентабельність – відносний показник, що характеризує рівень прибутковості, доходності під-

приємства [20]; співвідношення абсолютної величини економічного ефекту (прибутку) і вартості обсягу засобів, які використовуються для його одержання, співвідношення доходу і капіталу, вкладеного в створення цього доходу [21]; складний комплексний соціально-економічний критерій, який характеризує ефективність фінансової діяльності будь-якого конкретного економічного суб'єкта щодо всіх інших незалежно від розмірів і характеру економічної діяльності [22]; виступає показником якості управління підприємством [23]. Якщо узагальнити погляди авторів, то в процесі забезпечення фінансової безпеки на основі управління вільними грошовими коштами, під рентабельністю підприємства (фірми) слід розуміти відносний показник, що характеризує рівень прибутковості, доходності підприємства, розраховується як співвідношення абсолютної величини прибутку і вартості засобів, що ви-

користовуються для його одержання або як співвідношення доходу і капіталу, вкладеного в створення цього доходу, також характеризує якість управління підприємством порівняно з іншими, незалежно від розмірів та виду економічної діяльності.

Фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність, ризик, рентабельність – показники, що використовуються для характеристики фінансової безпеки та водночас є ознакою достатності грошових коштів та ефективності їх використання. Отже, управління грошовими коштами є необхідною умовою забезпечення фінансової безпеки підприємства. Фінансова безпека на основі управління вільними грошовими коштами передбачає вирішення завдань, наведених у табл. 2, якість досягнення кожного з них підлягає оцінці такими показниками, як: ризик, рентабельність, платоспроможність, ліквідність, фінансова стійкість, рівень безпеки фінансово-кредитної кредитної системи.

Таблиця 2

Фінансова безпека в управлінні вільними грошовими коштами
[авторська розробка]

Завдання фінансової безпеки	Показник діяльності підприємства	Визначення
Безпека використання коштів	Ризик, депозитний ризик	Вірогідність появи небажаної ситуації в діяльності підприємств, організацій, фізичних осіб під час вибору одного з варіантів рішень, що веде до втрати прибутку, виникнення непередбачуваних збитків, втрати платоспроможності
Досягнення високого рівня прибутку, ефективності діяльності підприємства	Рентабельність	Відносний показник, що характеризує рівень прибутковості, доходності підприємства, розраховується як співвідношення абсолютної величини прибутку і вартості засобів, що використовуються для його одержання або як співвідношення доходу і капіталу, вкладеного в створення цього доходу, також характеризує якість управління підприємством порівняно з іншими, незалежно від розмірів та виду економічної діяльності
Забезпечення своєчасності проведення розрахунків	Платоспроможність	Це здатність суб'єкта господарювання своєчасно та в повному обсязі розраховуватися за своїми зобов'язаннями
	Ліквідність	Можливість перетворення статей активу балансу в грошові кошти для оплати зобов'язань
Досягнення стійкого розвитку підприємства за умови збереження ліквідності, платоспроможності	Фінансова стійкість	Такий стан фінансових ресурсів, при якому забезпечується стійкий розвиток його діяльності за умови збереження ліквідності, платоспроможності та припустимого рівня ризику
Захист від зовнішніх загроз	Рівень безпеки фінансово-кредитної системи	Стан фінансово-кредитної системи, що дозволяє проводити своєчасно розрахунки за своїми зобов'язаннями

Узагальнюючи вищевикладене, до основних завдань фінансової безпеки на основі управління вільними грошовими коштами можна віднести:

аналіз поточного стану діяльності підприємства;

прогнозування майбутнього рівня фінансової стійкості;

поточний аналіз небезпек та загроз, факторів зовнішнього середовища;

прогноз стану зовнішньоекономічної ситуації, фінансової системи та інших чинників, що впливають на діяльність підприємства;

максимізація прибутку та рентабельності;

забезпечення стабільного та ефективного розвитку на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Узагальнення поглядів різних авторів [24-26] стосовно внутрішніх та зовнішніх небезпек свідчить про те, що більшість авторів виділяють внутрішні та зовнішні загрози фінансовій безпеці, натомість слід окремо розглядати загрози фінансової безпеки на мікро- (рівень діяльності самого підприємства), мезо- (функціонування підприємства на рівні держави) та макрорівні (зовнішньоекономічна діяльність юридичних осіб).

Загрози та небезпеки на мікрорівні:

відсутність платіжного календаря, ефективної системи планування;

великі обсяги дебіторської та кредиторської боргованості;

неефективна податкова політика;
наявність значних збитків;
відсутність системи фінансового контролю;
неефективна робота з фінансовими інститу-
тами.

Загрози та небезпеки на мезорівні:
криза фінансово-кредитної системи;
політична криза;
рейдерські атаки;
нестабільність економіки;
високий рівень конкуренції;
значні коливання валютних курсів;
значна інфляція;
значне підвищення цін на сировину, матеріали
та енергетичні ресурси;
недосконалість та часта зміна законодавчих ак-
тів.

Загрози та небезпеки на макрорівні:
погіршення стану фінансово-кредитної сис-
теми на міжнародному рівні;
введення санкцій проти окремих країн, що при-
зводить до пошуку нових ринків збуту та скорочення надходжень грошових коштів на тривалий пе-
ріод;
відсутність механізмів імпортозаміщення мате-
ріалів, що використовуються у виробництві продукції, є причиною відволікання значної частини фінансових ресурсів для сплати митних платежів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, оцінка фінансової безпеки на основі управління вільними грошовими коштами передбачає врахування таких елементів: фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність, ризик, рентабельність. Розглянуті підходи до визначення вказаних елементів дозволяють встановити, що основним елементом фінансової безпеки є грошові кошти. Серед факторів, що впливають на фінансову безпеку слід виділяти фактори на мікро-, мезо- та макрорівні. Здійснюючи свою діяльність підприємство має вирішити такі завдання: забезпечити безпеку використання коштів, ефективність їх використання, своєчасність проведення розрахунків, досягнення стійкого розвитку підприємства за умови збереження ліквідності та платоспроможності, захист від зовнішніх загроз.

Література

1. **Могиліна Л.А.** Управління фінансовою безпекою підприємств в умовах економічної нестабільності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Л.А. Могиліна. – Суми: Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», 2015. – 21 с.
2. **Фучеджи В.І.** Управління фінансовою безпекою суб'єктів підприємництва України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / В.І. Фучеджи. – Одеса: Одеський національний економічний універ-

ситет, 2014. – 22 с. 3. **Лотоцький М.Я.** Капіталізація в системі фінансової безпеки підприємств України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / М.Я. Лотоцький. – Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2016. – 20 с.
4. **Петренко Ю.М.** Фінансова безпека підприємств на основі розвитку принципів корпоративного управління: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Ю.М. Петренко. – Суми: Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», 2013. – 22 с.
5. **Малик О.В.** Формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства: дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / Малик Ольга Володимирівна / Хмельницький національний університет. – Хмельницький, 2015. – 263 с.
6. **Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів»** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minfin.kmu.gov.ua/document/92421/МСБО_7.pdf. 7. **Цал-Цалко Ю.С.** Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навч. посіб. / Ю.С. Цал-Цалко. – 2-ге вид. перероб. і доп. – Київ: ЦУЛ, 2002.
8. **Фінанси підприємств: підручник** / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – 5-те вид., перероб. та допов. – Київ: КНЕУ, 2005. – 546 с.
9. **Єлецьких С.Я.** Удосконалення процесу управління фінансово стійким розвитком промислового підприємства / Світлана Яківна Єлецьких // Економіка промисловості. – 2012. – №3-4 (59-60). – С. 74-80.
10. **Базілінська О.Я.** Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базілінська. – Київ: ЦУЛ, 2009. – 328 с.
11. **Фінанси підприємств: підручник / керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін.** – 3-є вид., перероб. та доп. – Київ: КНЕУ, 2000. – 460 с.
12. **Райзберг Б.А.** Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – 3-е изд. перераб. и доп. – Москва: ИНФРА-М, 2002. – 480 с.
13. **Харченко О.С.** Управління платоспроможністю в системі фінансової безпеки підприємств: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.0.08 / Харченко Олександр Сергійович / ПВНЗ «Європейський університет». – Київ, 2015. – 252 с.
14. **Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С.** Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – 4-те вид. випр. та доп. – Київ: Т-во "Знання", КОО; Л.: вид-во Львів. Банк. Ін-ту НБУ, 2002 – 566 с.
15. **Современный финансово-кредитный словарь** / под общ. ред. М.Г. Лапусты, П.С. Никольского. – 2-е изд., доп. – Москва: ИНФРА-М, 2002. – VI. 567 с.
16. **Давыдова Л.А.** Экономика и управление предприятием. Основы немецкой теории Betriebswirtschaftslehre, адаптированной для применения в России: учеб. пособие / Л.А. Давыдова, В.К. Фальцман. – Москва: Финансы и статистика, 2003. – 224 с.
17. **Івченко І.Ю.** Економічні

ризиків: навч. посібник / І.Ю. Івченко. – Київ: ЦУЛ, 2004. – 304 с. 18. **Гетьман О.О.** Економічна діагностика: навч. посіб. / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – Київ: ЦУЛ, 2007. – 307 с. 19. **Кочетков В.Н.** Экономический риск и методы его измерения: учеб. пособие / В.Н. Кочетков, Н.А. Шипова. – Киев: Европ. ун-т финансов, информ. систем, менеджм. и бизнеса, 2000. – 68 с. 20. **Фінансовий аналіз: навч. посіб.** / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – 2-ге вид., без змін. – Київ: КНЕУ, 2007. – 592 с. 21. **Грабовецький Б.Є.** Аналіз рентабельності продукції на основі економіко-статистичних моделей / Б.Є. Грабовецький, О.О. Мороз, Т.М. Пілявоз // Економіка і управління. – 2011. – №1. – С. 102 – 107. 22. **Черниш С.С.** Організаційно-економічні аспекти аналізу показників рентабельності / С.С. Черниш // Інноваційна економіка. – 2013. – №6. – С. 305-309. 23. **Шубіна С.В.** Прогнозування рівня рентабельності у системі управління машинобудівним підприємством / С.В. Шубіна, В.П. Юрченко // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2014. – Вип. I (53). – С. 251-258. 24. **Гаврилюк Т.Ю.** Дослідження загроз фінансової безпеки суб'єктів підприємництва в Україні / Т.Ю. Гаврилюк // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України» (24-25 жовтня 2013 р.). – 2013. – С. 374 – 378. 25. **Сусіденко О.В.** Формування системи забезпечення фінансової безпеки підприємства: дис. канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / Сусіденко Олександр Валентинович / Хмельницький національний університет. – Хмельницький, 2015. – 220 с. 26. **Храпкина В.** Аналіз підходів і методів определения фінансової безпеки підприємства / В. Храпкина // Економічний аналіз. – 2011. – Вип. 8, ч. 2. – С. 359-364.

Єлецьких С. Я., Петрищева К. Г. Фінансова безпека підприємства в управлінні грошовими коштами

У статті розглянуто погляди різних авторів щодо методів забезпечення фінансової безпеки підприємств, доведено, що основним елементом фінансової безпеки є грошові кошти, а отже, забезпечення фінансової безпеки досягається на основі ефективного управління ними. У статті розглянуто поняття: фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність, ризик, рентабельність, а також їх взаємозв'язок із фінансовою безпекою. Визначено, що основною її компонентою є грошові кошти. Розглянуто фактори, що впливають на діяльність підприємства на мікро-, мезо- та макрорівні. Також, у статті наведено основні завдання забезпечення фінансової безпеки: безпека використання грошових коштів, забезпечення ефективності їх використання, своєчасності проведення розрахунків, досягнення стійкого розвитку підприємства за умови збереження ліквідності та платоспроможності, захист від зовнішніх загроз.

Ключові слова: фінансова безпека, грошові кошти, фінансова стійкість, ліквідність, рентабельність, платоспроможність, ризик.

Єлецьких С. Я., Петрищева Е. Г. Финансовая безопасность предприятия в управлении денежными средствами

В статье рассмотрены взгляды разных авторов на методы обеспечения финансовой безопасности предприятий, доказано, что основным элементом финансовой безопасности являются денежные средства, следовательно, обеспечение финансовой безопасности достигается на основе эффективного управления деньгами. В статье рассмотрены понятия: финансовая устойчивость, платежеспособность, ликвидность, риск, рентабельность, а также их взаимосвязь с финансовой безопасностью. Определено, что основной ее составляющей являются денежные средства. Рассмотрены факторы, которые влияют на деятельность предприятия на микро-, мезо- и макроуровне. Также, в статье приведены основные задачи обеспечения финансовой безопасности: безопасность использования денежных средств, обеспечения эффективности их использования, своевременности проведения взаиморасчетов, достижения устойчивого развития предприятия при сохранении ликвидности и платежеспособности, защита от внешних угроз.

Ключевые слова: финансовая безопасность, денежные средства, финансовая устойчивость, ликвидность, рентабельность, платежеспособность, риск.

Yeletskyh S., Petrischeva K. Enterprise financial security in the management of financial resources

The author describes the views of different scientists on the methods of enterprise financial security provision. It is improved, that the main component of financial security are financial resources. Thus provision of financial security is reached on the base effective management of financial resources. Such categories as financial soundness, solvency, liquidity, risk, efficiency and their interrelation with financial security are considered in the article. It is considered in the article, that the main component of financial security are financial resources. Main factors, which influence on the activity of enterprise on the micro-, mezo- and macrolevel, are considered in the article. Also, author considered main tasks of financial security provision: security of the use of funds, provision of efficiency of financial recourses, timeliness of mutual settlements, achievement of sustainable development of enterprises at conservation of liquidity and solvency, protection from external threats.

Keywords: financial security, financial resources, financial soundness, liquidity, efficiency, solvency, risk.

Стаття надійшла до редакції 07.09.2017

Прийнято до друку 12.09.2017